

НАРОДНА СКУПШТИНА

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ О РАДУ СРПСКЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

ИЗЛАЗИ СВАКИ ДАН ЗА ВРЕМЕ СКУПШТИНСКОГ РАДА

ПРЕТПЛАТУ ПРИМА

КРАЉЕВСКО-СРПСКА ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА

ЦЕНА ЈЕ ЛИСТУ:

ЗА СРБИЈУ 6 ДИП. МЕСЕЧНО
ОД ЈЕДНОГА ВРОЛА 0.40 ДИП.
ЗА СТРАНЕ ЗЕМЉЕ ПОШТАНСКОГ САВЕЗА 15 ДИП. МЕСЕЧНО

УРЕЂУЈУ СКУПШТИНСКИ СЕКРЕТАРИ:

Ранко Петровић, Доброслав Ружић, Љуб. П. Ђирић.

Број 152

СУБОТА 11 МАЈА 1891

ГОДИНА I

108 САСТАНАК

28 марта 1891 год. у Београду

ПРЕДСЕДАВАО ПРЕДСЕДНИК

Димитрије Катић

СЕКРЕТАР

Витом. Младеновић

(НАСТАВАК)

(Молбе и жалбе: Љ. Ђирић)

Господо, кад ви знате, и кад сте чули из говора г. Ранка Петровића, да многи радници наши нису имали ни толико новаца, да могу да плате држави порез, сад налазе обична рада у фабрици г. Чебинца, онда ја не знам шта вам смета, за што да се двоумимо, да не донесемо такво решење, да му се привремено може дати позајмица, а тим пре што се он обвезује да на ту суму плаћа 6% интереса. И кад све то тако стоји, ја мислим, да Народно Представништво, и ако је било говорника против ове молбе, неће се двоумити ни за један часак, него ћемо усвојити мишљење, које је одбор за молбе и жалбе донео, јер је заиста молба молочева праведна и у интересу радника.

Живан Живановић — Господо, овде се тешко решити на једну или на другу страну с тога, што је овде на једној страни питање о индустрији, а на другој страни лежи новчана оскудица. Ваља жалити што још у почетку ово Чебинчево камењарско предузеће није постало задружно предузеће путем акција, где би били удружени капитали, онда би ствар друкчије стајала и не би дошао у неприлику ни мајдан а ни друштво. Но господо, ствар овде друкчије стоји, овде видимо да се један човек сам латио посла, и рад је да тај мајдан постане и остане његова лична својина. Он се бори са оскудицом и сад апелује на државу. —

У старо време камењарска индустрија била је у тим крајевима Србије врло јако развијена. Ко је био у Студеници тај се може уверити о томе, како је та грана индустрије високо стајала. Од како су Талијани код нас због жељезнице дошли, ови су ту индустрију помогли. Према производима њиховог рада сваки мора рећи, да је то једна врло корисна радња. Изгледа дакле да ваља помоћи ову индустрију, јер има услова за опстанак а да је треба помоћи, то показује још велики увоз камења са стране, а ја држим, ако ништа друго за цело камење не треба да довозимо. Али треба да се нађе неко, који ће да почне да ради у том правцу. Нашо се један човек и лаба се тога посла, но као што видите са оскудним средствима. Међутим зна се да отварање једног мајдана јесте колико и отварање једног рудника; а да се ус-

пешно у њему ради треба велики капитал, а то је код нас могао једини до сад да учини уважени грађанин Вајферт, па је и он позвао Енглезе у помоћ.

Ви знате, господо, да код нас постоји рђава практика са тим позајмицама. Једном селу на пример држава је дала давно новац на позајмицу ради подизања насипа, да се осигура од поплаве, и на крају крајева, држави је тај новац морао да пропадне. Даље, познато је, господо, да многе општине траже позајмицу од државе као правне личности и вештином кметова оне збиља и добију новац, али кад ти кметови сиђу са позорнице онда настају велике тешкоће, да се може позајмљени новац од општине да наплати. Овде сад излази један приватан човек и тражи позајмицу од државе. Ја право да кажем кад је питање да ли да се да на позајмице новац општини или приватном човеку, ја бих се готово пре решио, да се то учини приватном човеку него општини као правној личности, јер код приватног човека стоји држави као гаранција његов стваран капитал и његово предузеће. Том се мишљу руководим и овде.

С тога, и ако знам, да су финансијске прилике тешке, ја држим да се треба приклонити на страну индустрије, и ја бих био за то, да се усвоји мишљење одбора, али стиме, да се додаду речи: „да му се да одмах или постепено“, а да се повуку речи: „ако се нађе довољно гаранције“.

Панта Срећковић — Нема сумње да је у нас ова грана индустрије била веома напредна у старо време. Мој поштовани друг Живан Живановић рече да се сваки о томе може уверити, ко је видео Студеницу, а ја велим ко је видео Дечане, тек тај може знати, како је високо стајала ова грана индустрије у нас.

Ја овде слушавам говоре, како ту индустрију треба потпомоћи, међутим ни од кога не чух да спомену, кад је држава први пут ушла у то потпомагање. Ја сам 1873 пропутовао први пут по тим крајевима, кад сам се вратио из Турске. На Скупштини, која је те године била, ја сам први предложио да се ова радња код нас отпочне. Ево да вам испричам, како је то било. Ја сам видео у том крају рие мермера од најбељег као што је сир, па до најлепшег зрнастог — то је богатство неисказано. Ја се онда нађем са послаником студеничким Јелисијем, кажем му моју намеру, и он се потпише на мој предлог, ми смо предложили онда Скупштини, да влада или доведе стране мајсторе, који умеју тај посао да раде, или да министарство пошаље младе људе на страну, да они тај занат изуче, па да они после наш свет науче на тај посао у мајдану.

Скупштина заиста усвоји наш предлог; али после те године насташе ратови и ја сам изгубио из вида и не знам да ли је што год у том правцу рађено. Сад да пређем на ствар о којој је реч.

Ја сам био у Краљеву и видео сам радњу г. Чебинца. Ја сам веома задовољан што сам видео да се један наш човек лађају. Ја сам мишљења ако нам је икако могуће, да треба да потпомогнемо овога човека и ја нисам ни устао да говорим против помоћи, него сам устао да кажем неколико речи против мишљења одборског. Одборски извештај није јасан у њему, не каже прецизно да ли да му се да или не да. Одбор вели да му се да ако има довољно гаранције и ако има пара. Опростите што ћу рећи, али мени то изгледа као што вели она пословица: „ако има брашна и масла биће и ручка“, ја држим треба одређено да се каже, да дамо овом човеку или да не дамо. —

Што се мене тиче ја свагда више верујем једном човеку, него једној општини, код којих држави толике паре провадеше. Овај човек већ кад је отпочео свој рад он сигурно неће пропасти и он даје гаранцију држави. По мом мишљењу ја држим да је одбор требао да испита, да ли је та гаранција, коју он даје довољна, и ако је довољна да каже да му се да, а ако опет није довољна, да каже да му се не да. Дакле ја нисам противан да се да помоћ, као што је одбор предлаже, само сам противан редакцији извештаја одборског.

Трифун Милојевић — Помоћ је, господе, двојака. Има једна помоћ која се даје људима, и коју они више никад не враћају, а друга је помоћ, која се чини привремено, али опет после држави да се врати. Овај човек тражи од државе помоћ ове друге врсте, он тражи помоћ од државе и гарантује држави на позајмицу са капиталом, који је уложио у то предузеће од 200—300 хиљада динара. Један од господо предговорника упућује г. Чебинаца на банку. Ја на то имам да одговорим да и сам г. Чебинац зна за банку а и за друге новчане заводе и да се може њима помоћи он се не би ни обраћао држави. Ви знате, господе, да код новчаних завода треба свака три месеца трчати и менице мењати. Мени се чини да овде и ако се ова молба не одобри нема никаквих других разлога но је једна мука та, што је њему име Михаило а презиме Чебинац и што има нешто треће а то је што није Минх а што је радикил. Ја бих молио Народно Представништво да ову молбу као праведну усвоји.

Ранко Тајсић — Ја вас молим да ми не замерите што ћу о овој молби још један пут неколико речи проговорити. Задивно ми је чудо да једна молба и решење на истој овакве врсте, може се наћи на овакав отпор у Народном Представништву. Пре свега, господе, ваља имати на уму да ово није обичан рад и ако тај посао не ради наш човек у земљи, онда ће народ своју потребу да подмирује са стране. Кад би овај човек тражио помоћ за подизање фабрике да сече дуге, или да тка обично сукно, или да кује од гвозђа и челика земљоделски ситни алат и ја би казао: не треба дати помоћи, јер то могу радити и други наши људи са обичним капиталом и алатом.

Али, господе, ваља имати на уму да је он почео да ради један врло тежак посао а то ће најбоље потврдити ова наша пословица: од камена ником ни камена. Он се лађа таког једног тешког посла, да пробије руднике у оним крајевима наше земље, где не може нико ништа да уради на голом кршу и мршавој земљи, него само да живи од наднице, као што је то случај у чачанском и ужичком округу. Ти крајеви не могу да се користе ни жељезницом, ни лађом, ни сувоземним путевима, нити каквим другим радњама, јер на голом кршу и мршавој земљи не можете ништа учинити. Овај човек налази начин да људи у таквим крајевима наше отаџбине могу имати рада у тим индустријским предузећима и да могу зараде имати макар што год бар од наднице. Па напоследку, када би најзад Србија казала: не само нећемо више ни од куда да набављамо мермер са стране већ никако нећемо да га употребљујемо, онда би и ја овом човеку казао: немој ни ти више тај посао да радиш, и разуме се зајам му не би дао ни одобрио.

Но кад ја знам да је народ српски одмах после свога ослобођења почео да ограђује и украшава своје куће с мер-

мером, и подиже споменике мртвима и заслужнима, и кад знам, да је он све то добављао са стране, онда свакако морам пристати, да се и овоме човеку помогне у самом почетку тога рада и то помоћ узајмљену на сигурно имање, и овом приликом имам да напоменем, да је он начинно споменик, подигнут у Такову. Кад, дакле, ово знамо, да ће наш народ и опет да узима то са стране, ако у земљи нема, он а држим да је много наметније, и савременије, кад ми тог човека потпомогнемо да он са нашим људима и у нашој рођеној земљи израђује и кад он даје том приликом нашим људима могућности, да што зараде. На овај начин он даје могућности нашем свету, да му буде пред кућом све оно, што мора са стране да набавља и да прикупила.

Овome у прилог иде још и оно, што рече г. Ђирић и Трифун Милојевић, да он не тражи помоћ на индустрију, као што је теање Ђилимова, сукна, и платна, него он тражи позајмицу; даје паре за паре, уз то даје и сигурну гаранцију да ће зајам вратити, иначе је имање његово ту које више вреди, и с тога ја не могу икако да одобрим разлоге, који иду против молбе. Ја бих се обрадовао оном дану, кад би још неко тражио зајам за израду чак и луксузних ствари, одобрио бих ту бар помоћ само за то што би се та потреба луксуза подмиривала из земље, а нек мо ли да помогнем једну ствар, која је веома потребна за подмирење народних потреба, нарочито кад је овај човек уложио капитал, те подигао фабрику, купио алате и отворио рудник, и сад само чека да нађе обртни капитал и готов да продужи започети рад. Пада ми у очи, а мислим да ће свакоме пасти у очи, кад се само сети, како су се лако давале повластице другим лицима, која нису држављани ове земље. Те у овом случају пада ми нарочито у очи, израз из мишљења г. министра привреде, који вели: „из основа сам противан овој помоћи“. Мени се чини, да је г. министар на много места имао већих разлога, да се уште давању помоћи и повластица, а не овде. Но ја то остављам мени да сам расуђујем, а и други ће се сетити, како се тај израз може разрешити... но држим да ће и време много што шта у извршењу ове врсте послова нараштају објавити. — За то молим Народну Скупштину, да се не заведе за његовим мишљењем, него нека правилно оцени ову молбу, па ако види, да молилац даје сигурно јемство држави за зајам, онда нека му учини помоћ — зајам; иначе нека га не потпомогне. Ја мислим, да овоме човеку треба дати помоћ, кад он за зајам гарантује а тиме ћемо дати прилике нашим људима да што зараде, како би могли да одговарају свима потребама државним. (Чује се: да се реши).

Председник — Је ли вољна Скупштина да се реши? (Јесте).

Велизар Кундовић — У овој ствари има двојаних говора: једни су говори по срцу, а други су с већим размишљањем. По срцу су говори Ранко Тајсића и Ђирића, који нису јединствени у овој ствари. Оваквих говора имали смо више пута, и овако се и почињало и завршавало с тим молбама: како треба помоћи наше индустрије и занате, а у самој ствари, кад им учинимо помоћ, онда нам новци пропадну. Ви знате случај са фабриком Раденковића у Јагодини, коме смо ми дали помоћ у новцу, па нам је и он заједно с фабриком пропао, а Раденковић је сад кмет.

Ако је то предузеће сигурно, и ако доиста може да буде успеха, верујте, господе, да тај човек може наћи новац не са 60%, него и јевтиније. Ако је то предузеће сигурно и ако има успеха да се може рентирати, наћи ће се страних капиталиста, који ће му дати новац на зајам. Ја бих овде разумео државну помоћ, кад би му она учинила олакшицу, рецимо: у извозу, у возу или ослобођењу од плаћања порезе, али никако не могу да разумем давање помоћи у новцу, кад и сами тога немамо. Кад тај молилац мисли, да се тај посао његов може рентирати, нека се обради на људе, који имају новаца, па нека им објасни посао и рентабилитет свога предузећа, па ће те капиталисте, ако виде, да доиста може бити какве користи и учинити му позајмицу. Шта значи то, да се да из државне касе, а после као што сам чуо да Ранко рече „из Управе Фондова“. У каси знам

да нема новаца, а Управа Фондова има свој закон, под којим условом даје новац на позајмице; и кад би ми учинили да и овај човек добије новац из Управе Фондова, онда сви они људи, који су се раније јавили за позајмицу, добили би је можда, тек после 30 година.

Ја дакле никако друкче не разумем државну помоћ, већ само у ослобођавању од плаћања порезе, царина и осталих увозних и извозних трошкова, но помоћ у новцу не разумем; стога сам противан, да држава чини позајмицу у ово доба, кад и сама за себе мора да прави зајмове.

Вића Радовановић — Жао ми је, што у овом питању не могу да се сложим са многим мојим пријатељима, са којима сам се иначе слагао. Не могу да одобрим практику, коју одбор мисли да држава треба да прими и да је уведе.

Не могу да одобрим тај поступак, да се чини позајмица приватним лицима из државне касе, у којој ретко кад или никад нема готовине да преостане од редовних издатака.

Ми смо сви добили потпуно уверења о овоме што рекох: јер смо имали решен и буџет, а и накнадне кредите и зајмове ми се кубуримо да плаћамо и наше дугове; да одговарамо нашим обвезама; да издржавамо терете унутра у држави, који се морају свакодневно подмиривати и ми сад излазимо и хоћемо да чинимо помоћ, као да имамо готових новаца за то, па само треба решити хоће ли се дати или не? Ја с друге стране мислим, да је оваква практика неоправдана и с тога ја не могу одобрити, са начедног гледишта, то давање помоћи, јер сви знамо да наша земљорадња, сточарстао и занати пропадају с дана на дан и ако се људи често јављају држави за помоћ, немамо ни угледних добара. И кад немамо ни 5 пара, да те установе потпомогнемо, јер чим пођемо да то остваримо наилазимо на сметњу и управо кубуру о подмирењу битних потреба, онда ја не знам како можемо чинити помоћи појединим приватним лицима, и да их помажемо у отварању оваких мајдана.

Ми имамо једну позицију у буџету од 150.000 дин., коју смо вотирали за унапређење земљорадње, заната и домаћих индустрија. Ову реч „домаћа индустрија“ нагасио сам с тога, што ја управо под овом речи или под овом рубриком нисам разумевао никаква рударска предузећа. Под домаћом индустријом мислим, што треба држава да потпомаже, ја разумем нашу домаћу индустрију, т. ј. прерађивање сировине и продавање истих. Та домаћа индустрија корисна је, и њу треба потпомагати, а рударска предузећа не треба потпомагати давањем готовог новца, већ им треба дати повластице, чинити им олакшице у плаћању порезе и царина и све друго, што је могуће, да им се учини, али не треба уводити оваку практику, јер ће се тим отворити прата свима потраживањима разних занатликих удружења и неких нових предузећа, јавиће се, рецимо какав земљорадник и тражиће од државе помоћ у новцу, јер, вели, хоће да отвори угледно добро, а на овај би начин имали права да чине. То је немогуће сад учинити, јер држава треба најпре да уреди извесну банку у тој цели, да ако нема готовине, отвори тим људима кредит, и под извесним правилима да помаже та предузећа, а никако овако: дати једнима, а другима не.

Лањске године ми смо имали две или три оваке молбе, и ми смо их оставили нерешене, не за то, што нисмо хтели да им дамо задовољења, него за то, што нисмо имали од куд да им по молби учинимо помоћ, и ми смо једног милиона нагнали на добар поступак, на акционарско удружење, и он је успео да образује акционарско предузеће, па ако је и ово предузеће корисно, он ће моћи да нађе за то капиталиста, који ће га у том предузећу потпомоћи.

Он је већ успео толико, да је образовао акционарско предузеће и то предузеће треба потпомоћи другим средствима, а не позајмицом, за које не могу да мислим да одбор није могао да предвиди и требао је оне разлоге министроне да и он усвоји

Тома Јовановић — Господе, ако се ова помоћ усвоји данас у Скупштини, онда ће се с године на годину све више и више износити оваква потраживања. Ја управо не могу да разумем тражење овога човека. Ја мислим, да, кад је он отварао мајдан у своју корист, није се надао на држ. помоћ, него се

надао у корист, коју ће отуда добити. Ми имамо толике банке, а имамо и приватних људи, који дају новац, и кад тај човек има процењено имање на 200.000 дин., ја мислим да он може да нађе на зајам 70.000 дин. Мени се чини, да ће се ово тражење претворити у спекулацију у корист овога потражиоца. Нека му Нар. Скупштина изда 70.000 дин., онда ће за годину и две порастати један огроман интерес, па шта ће онда бити. Онда ће се тај човек преко неколико посланика пријавити с молбом, да му се интерес опрости, као што је ономад био пример, па ће и сами посланици говорити, да треба да му се не наплати интерес, јер се није користио тим. Биће можда то, да не може да врати ни главно, а камо ли интерес. Ја мислим да онај, који узима под интерес новац не може дати другом под интерес. Ја сам видео и таквих случајева, да је неко узимао новац са 9, 10 и 12% а није имао ни ћерамиде на кући и поверилац није могао никако да дође до наплате.

Кад би ми имали отворену касу државну, те да се чини помоћ индустрији, то би било благостање за народ. Али, кад смо се ми ономад задужали са 10.000.000 динара нема смисла да те паре употребимо за овакве ствари. Та сума за двојицу и тројицу није ништа, али за целу је земљу много, кад се овакве штете покажу. Ја ћу да вам поменем, како је било кад смо откупили народу имање од Турака. Шта смо онда урадили? Дали смо народу земљу да живи и да плаћа интерес и ето пре неколико дана стадо смо сви посланици да кукамо, како држава треба овај интерес да опрости, јер је боље, него да капетан излази тамо да троши и да се при продаји цепа добош. Влада је морала да опрости интерес и кад је она то опростила, није само она то опростила него цео народ. С тога не треба да се праве овакве штете, јер може онај газда да дође да узме новац само под интерес, те да га и он после даје по скупљи интерес. Ја мислим, да то не треба да буде и да се одбаци овај предлог.

Тодор Туцаковић — Господе, наши су програми пуни одредаба, да ми хоћемо да покрећемо привреду у напред у нашој земљи. Ми до данас нисмо ништа стварно учинили. Пред нас долази један српски индустријалац, не тражи помоћ да му се нешто поклоним, него тражи новац на зајам с једним малим роком, тражи да га држава прихвати, док управа фондова могне да изда тај капитал, који му је одобрен.

Ја налазим, да је врло мала жртва, што ће држава за годину две пружити овом срп. индустријалцу помоћи, да своје послове развије. С тога сам мишљења, да министар некаже сад, да ли би могла да му држава сад то учини, и ако може ја сам вољан да гласам да му се то учини.

Максим Сретеновић — Поштована господа говорници, који су говорили у корист милиона Г. Чебица, готово су изцрпели оно, што сам имао да кажем. Но, пошто сам тражио реч, ја сматрам за дужност да проговорим неколико речи по овој ствари.

Зна се да су наши рудници у нашој отаџбини пуни блага и кад се то зна, онда је највећа кривица на државницима од 50—60 година па на овамо, а та је кривица на бив. попечитељима и совјетницима, који су представљали законодавно тело, што за време своје владавине нису мало више водили рачуна о држави, но су за време своје владавине лиферовали безкорисно чиновништво, сиремали своје рођаке, и намештали их на боља места, одакле ће опет они то исто продужити, а нису се старали да сиремају људе од користи за проналажење руда у нашим богатим рудницима, те данас не би били дужни толико милиона динара, него би имали толико а може бити и више у готовом новцу и сада наша би земља била срећна и богата.

Молилац, као што рече поштовани посланик коме ја на његовом говору веома сам захвалан, а у овоме су смислу још више госпоне посланика говорили, тражи да му држава учини оно, што треба да му учини као србину, као човеку, који је први у Србији отворио окна наших рудника и то оних рудника, којих сувише у нашој земљи има, који од камена претвара сребро и злато, који задржава, да се за камен, кога и сувише имамо, не даје на страну стотине хиљада динара, што је трошено до данас, а у исто време молилац је његову радњу

дотерао дотле, да велику суму новаца унесе у нашу земљу лиферијући овај мермер на страну. Он за ово што тражи да је процену добра, а која је три пута већа од ове суме, коју у зајам тражи и нуди интерес онолико колико и држава плаћа, и кад све то чини, онда зашто не би учинили помоћ овом индустријалцу Србину. Кад је ова земља паранила и алу и врану, са стране дотумаралу, онда све ми се чини да је странац ми не би оволико око ове ствари записивали. Ја не разумем оне, који су говорили против ове молбе а нарочито г. Алмисија Васиљевића који се плаши, ако се ово молбоцу из државне касе да, да онда неће стићи потпуно саветницима који сви скупа до сад нису користили колико овај молилац, а тако исто и г. Вића Радовановић који вели, ово је хрђава практика и т. д. Јер су и ови разлози скоро никакви. Кад се јави један почетник после неколико десетина година, па хоће из земље да вади благо, зар ми онда да кажемо, нећемо да водимо о томе бриге и рачуна, него хоћемо да терамо точак, старим коло-секом, наводећи да је ово хрђава државна практика, јер ако се овоме учини сутра ће тражити и други. Ја не делим то мишљење, него мислим да треба да одбацимо ту стару политику, да је поведемо бољим путевима, који су срећнији од досадашњих, а не да радимо онако, као што су радили наши државници од пре 50 год. па до данас. Тражимо блага у земљи нашој, кога има и сувише, немојмо пропуштати згодну прилику, но пружимо помоћ сваком на томе путу. Ја мислим да је одбор све ово, што и ја мислим имао на уму, кад је овако решење донео и надам се да ће Скупштина прихватити мишљење одбора, које ћу од свега срца примити с тим, да би дао бог да се хиљаде рудокона, индустријалаца, привредника и осталих корисних људи јаве у нашој отаџбини.

Љуба Новаковић — Није ми потребно, господо, да говорим о томе и да доказујем да индустрија код нас, не само да је тек у почетку, већ да је никако и немамо: — нама је свима то добро знано. Ови први зачетци тако су мали и познати да се не могу ни узети у обзир а и њих махом чине људи прегаоци, али људи слабијег капитала. Наши капиталисти не налазе рачуна нити сматрају да им је то и патриотска дужност, да улажу своје капитале у индустријска предузећа, јер налазе да им је и повољније и корисније да улажу своје капитале у банке, где добијају велике дивиденде, или да дају под интерес са 12 а често и 24 %, него да пођу тим путем, који за сада није код нас никако ружама присут, да подижу и развијају индустријска предузећа. Људи са слабијим капиталом, а добри прегаоци, који се одважују на оваква предузећа, међу које људе спада и г. Чебинац, чија је молба данас пред нама тек се одважују на такав посао. Овај се човек хвата једног индустријског предузећа, које је код нас и новина и које је веома важно већ и по томе, што за свој рад узима сировину, која је до сада у земљи бесплодно и неупотребљива лежала. Дозволте, да употребим овде речи Његушеве: „од камена ником ни камена“, у поточ којима г. Чебинац хоће да створи благо и себи и околини у којој се благо налази; хоће да учини још више, да се благо не износи на страну из земље за разноврне камењарско индустријске предмете, као споменике и све остале архитектонске артикле. —

Да пређем на саму молбу и дозвољте да кажем, да ми се чини да је овде једна пометња о томе на који начин тражи г. Чебинац помоћи од Скупштине. Мисли се чак да се тражи да држава поклања ову суму молбоцу. То не стоји.

Ствар стоји, господо, овако: г. Чебинац је подигао и један вештачки млин и радњоницу за вештачку израду камена. Набавио је све машинерије и уложио је 150.000 дин. у то. Грађевина та постоји, вештачки млин постоји и требало би му још капитала да усаврши своју радњу и да јој да јачег по-лета а међутим као човек не најјачег капитала исцрпео се повчано у досадашњим напорима а има и мало дуга, који дуг, ако не може да исплати на овај начин, онда свакојак може доћи до тога, да ово предузеће прода каквом странцу те да и то пређе у руке странцу капиталисти, као и остале повла-стине што нам махом узеше странци. Г. министар привреде навео

је као разлог то, да треба у првом реду потпомогати удру-жења, али министар привреде још није ни поднео закон у удружењима, а ми знамо да у нашим *оваквим* друштвеним односима, кад немамо још ни закона о удружењу, та удружења не могу да опстану, јер нема довољног надзора над њима. Дакле кад немамо тих удружења, онда би требало оваква при-ватна лица да потпомогнемо, а кад буде произвођачких и кооперативних задруга, онда ћемо њима првенствено помоћ пружати.

У другим земљама, где је већ индустрија јако развијена и где су прилике за њено боље развиће далеко поднесеније него код нас, држава притиче свима средствима у помоћ, кад се год какво ново предузеће појави — шта је само Угарска учинила за извоз свога вина у Француску! — а у колико би више то требало да чини држава код нас, која никакве ин-дустрије никако и нема?! Међутим држава српска ништа није учинила за потпомагање индустрије и у опште савр-шеније производње. У свима политичким програмима свих на-ших политичких странака, као што је лепо напоменуо пошто-вани господин Тодор Туцаковић, „потпомагање индустрије и производње“ заузима видно и одлично место а међутим, кад дође до тога, да у овом погледу што и учинимо ми бежимо од тога. Министар нар. привреде каже како му је одређено само 100.000 дин. на потпомагање индустрије и производње, и да из те партије не може да да. Господо, и не тражи се ова помоћ из те партије, то г. министар добро зна; овде се тражи један зајам од 72.000 дин. под интерес са нита-булацијом на првом сигурном месту и да тај зајам врати др-жави онда, кад тај новац добије из управе фондова. Г. Кун-довић казао је да је држава српска доста чинила, па се увек преварила, јер је дати новац упропашћен, па је поменуо г. Милана Раденковића из Јагодине и вели да је све пропало што му је дато. Ја сумњам у то да је пропало. Али овде се не тражи да се човеку да на такав начин да може пронасти, него на имање од три пут веће вредности, дакле на сигурно место. Морам да се чудим мом пријатељу Вићи Радовановићу кад каже да држава треба да потпоможе у првом реду она индустријска предузећа, која се баве прерадом домаће сировине. Ја мислим да је и камен сировина а његова вештачка прерада ин-дустријски посао. На крају, господо, хоћу само да изјавим да ја и не сумњам да ће Народно Представништво прихватити ову молбу, те да покаже да је збиља вољно да прве зачетке наше народне индустрије потпомогне.

Вића Радовановић — Г. Љ. Новаковић није имао права да се чуђи моме разумевању. Ја сам са свим правилно разу-мео и за камењарство не може се казати да је домаћа ин-дустрија, него то је рударство, и ја сам правилније разумео него он сам.

Љуба Новаковић — Кад би г. Чебинац само вадио камен из мајдана, онда би било рударство, али он тај камен прерађује, и онда је индустрија, пошто он прерађује једну сировину.

Стојан Рибарац — Мени се чини, господо, да правилно разматрање и процењивање предмета, који се дискутује у Скупштини зависи од тога, ако се питање садржало у молби сведе на начелно гледиште, на име ако се реши: да ли ће од предузећа, које врши Чебинац, имати вајде само он, или ће кроз њега имати вајде и какав већи интерес државни. Кад се то питање тако начелно схвати, онда ја мислим да не може ни бити сумње о томе, да од овога предузећа и др-жава има велике вајде. Г. министар привреде признавајући и сам донекле важност молбе Чебинчеве, каже, да не може да прихвати ту молбу с тога, што није учињено ништа на пот-помагање занатлиске Банке, домаће индустрије сеоског, кре-дита и т. д. Али и ако није ништа да прихвати молбу једнога човека, који сада право иде оним путем, који цела земља за потребан осећа. Ви знате, господо, да за оснивање занатлиске банке, за обезбеђење земаљског кредита није довољна само приватна иницијатива, него поглавито иницијатива владе. И кад министар каже, да није ништа учинио на томе, онда

имамо права да га запитамо, зашто он до сад по томе није учинио? Има 5 месеци како седимо овде и министар ни један предлог о томе није поднео. И сад кад се налази једна молба за такву ствар, он вели да није могуће да се потпомогне за то, што није ништа друго учињено. На против ако хоћемо да признамо оно, што каже министар привреде да треба да се оснује занатлишка банка и да се потпомогне селачки кредит, ја мислим да треба да усвојимо ову молбу и да тиме створимо један леп преседан да прва Скупштина, која дође све то прихвати. Мени се чини да баш онај разлог који је мој поштовани пријатељ Кундовић навео — а ово је можда прва прилика, где се не слажем с њим — да баш тај разлог, што људи морају да чекају по 30 год. док добију новац из управе фондова, где у прилог молби Чебинчевој. Кад би он тражио сталан зајам, ја бих био противан томе, али се овде тражи један провизоран зајам и ако би Чебинца чекао 30 год. управу фондова, он би догле убио своју радњу а од тога, велике штете имала би и сама држава. Мени је јудно доста — а ја не корем никога кад хоћу да изнесем овај разлог, — да она иста господа, која су повећала пензионни фонд, да се одуцну праведном захтеву Чебинчевом. Ево је Скупштина понела пензионни фонд на 2,000.000 дин. а сад не дамо једном индустријалцу помоћ од 72000 дин. Шта ће да нам каже свет, а шта наша рођена савест, кад тако радимо? —

Сад долази једно практично питање, на који ће начин да се обезбеде државни интереси, ако се ова сума да Чебинцу. Оно се своди на ово: Може ли држава да нађе начин, да обезбеди ту суму, коју тражи г. Чебинца. Ја мислим, да држава и може и треба да нађе тај начин. За то постоји извесна процедура, по којој се дају новци под интерес из јавних каса. Нека држава са највећом скрупулом употреби све мере опрезности и нека нађе потребне гаранције. Сем овога ви се, господо, сећате, да смо ми пре 10 — 15 или месец дана решили: да се у буџет стави 100.000 дин. на име анунтета за грађење нове Скупштинске зграде. Хоћете ли сад да одбијете ову молбу г. Чебинца и да тим одбијањем убијете ту грану индустрије у нашој земљи. Хоћете ли да допустите, да онај камен, који ће бити потребан за подизање те монументалне зграде, буде из туђе земље, али ћете потпомоћи, да тај камен буде из наше земље, те да та зграда, зидана туђим каменом, буде сведок о оскудици нашег родољубља? Можете ли допустити то? (Одобравање).

Каже се: *нема готовине*. Пред питањима овакве врсте, господо; пред захтевима овакве природе појави ли се они од појединца, од корпорације какве или од занатлија, српска Скупштина не сме да се оглуши. Пред оваквим питањима готовина се мора наћи, мора се створити. Изван свију ових разлога, које сам навео, ја господо, сматрам да ова молба садржи у себи један од јаких услова, којима се иде на то, да се обезбеди економска самосталност и налазећи да ова молба садржи у себи предмет од економске важности, ја је свесрдно прихваћам.

Известилац — После јаких разлога, које су изнели прота Милан Ђурић, Рибарац, Живан Живановић и остали, ја немам шта друго да кажем до то, да су ти исти разлози руководили одбор, кад је ову одлуку донео. Имам само да учиним једну напомену г. Панту Срећковићу и онима, који кажу да то у решењу стоји некако увијено. Код нас стоји у решењу чисто и јасно, да му се зајам да уз сигурну гаранцију.

Председник — Објављујем, да је претрес свршен. Стављам на гласање. Ко је за то, да се усвоји мишљење одбора, нека седи, ко је против, нека устане? (Чује се: већина седи; већина је устала).

Пошто је сумњиво, где је већина, то ће се гласати поименце. Ко је за мишљење одбора, гласаће „за“, а ко је против, гласаће: „против“.

Секретар Ст. Вукчевић прозива:

Аврам Бељић, за; Алекса Ратарац, за; Алимпије Васиљевић, против; Андра Љубичић, за; Анта Рапчић, против; Арса Дреновац, против; Арсеније Прокопијевић, за; Арсе-

није Ирић, против; Благоје Божић, за; Богосав Поповић, за; Божа Кунатровић, против; Васа Манојловић, за; Велизар Кундовић, против; Вића Радовановић, против; Војин Ђурковић, против; Вуча Николић, против; Данило Јовановић, за; Димитрије Димовић, за; Димитрије Машаћ, против; Добра Ружић, за; Драгољуб С. Илић, за; Ђока Аћелковић, за; Ђурђе Ђоровић, за; Живан Радосављевић, за; Живко Малопарац, за; Живојин Величковић, за; Живан Живановић, за; Илија Мојић, против; Јован Авакумовић, против; Јован Милић за; Јован С. Јовановић, за; Јованча Стојановић, за; Јоксим Павловић, за; Коста Борисављевић, за; Коста Влајић, за; Коста Динић, за; Коста Јуришић, за; Коста Јовановић, за; Лаза Бошковић, против; Лаза Миловановић, против; Лазар Милосављевић, за; Љуба Јоксимовић, за; Љуби Новаковић, за; Љубинко Миличковић, против; Љубомир Ђурић, за; Максим Сретеновић, за; Мата Максимовић, против; Мика Спасојевић, за; Милан Глигоријевић, против; Милан Ђурић, за; Миливој Јоксимовић, за; Милош Обркнежевић, за; Милош Богдановић, за; Милош Марковић, за; Милун Миљковић, против; Милутин Гарашанин, за; Михаило Веселиновић, за; Михајло Ристић, против; Младен Аксентијевић, за; Младен Живковић, против; Младен Марковић, против; Милан Поповић, против; Никола Ристић, против; Новак Милошевић, против; Павле Ранковић за; Павле Станковић, против; Панта Срећковић, за; Пера Максимовић, за; Радисав Митровић, против; Радоје Костић, за; Ранко Петровић, не гласа; Ранко Тајсић, за; Раша Нишић, против; Риста Поповић, против; Савко Ђусић, против; Сима Костић за; Станко Петровић, против; Станојло Вукчевић, за; Станча Виденовић, против; Стеван Миљковић, против; Стеван Ристић, против; Стојан Станковић, за; Стојан Д. Рибарац, за; Сава Величковић, за; Тодор Туцаковић, за; Тодор Радовановић, за; Тома Бојичић, за; Тома Јовановић, против; Трифун Милојевић, за; Урош Вукићевић, за; Филип Милојевић, за; Павле Вуковић, за; Димитрије Катић, за.

Председник — Изволте чути резултат гласања. Гласало је свега 93 посланика. Од њих за мишљење одбора гласало је 58, против 34, а један се уздржао од гласања. Према томе објављујем, да је Скупштина усвојила мишљење одбора.

Известилац чита:

Милева, удова пок. Аћима Пивљаковића из Београда, моли да се при одређивању пензије узму у рачун и године, што је пок. Аћим провео у Цариграду.

Решење:

Одбор је нашао за право, да се ова молба молителке уважи, и то: да удова и деца имају право на пензију и за оне године, које је г. Пивљаковић провео у Цариграду као учитељ од 1868 до 1874 године — шест година — с тим, да за ових шест година има платити удова улог са интересом, а то ће јој се наплатити од дана смрти њеног мужа Пивљаковића из пензије, која би јој се више имала одредити. За то моли Скупштину, да овај предлог уважи.

Стојан Рибарац — Мени се чини, господо, да би устајањем овога мишљења одборског учинили неправду овој жени. С једне стране чини јој се услуга, а с друге стране одбор тражи, да се наплати неки интерес. Ја налазим, да треба да плати улог, ал још да плати интерес, било би неправдо (Чује се: врло добро!).

Новак Милошевић — Да објасним ову ствар. Ово је решење прошло-годишње Скупштине, да се уваже те године службе с тим, да плати улог. Тај улог пок. Пивљаковић је плаћао, али га је смрт прекинула. Ми смо довели решење и министар је пристао на то, да удовица његова добије право на ту повишицу пензије, али да улог плати. Решење је одборско са свим праведно, јер иначе могла би помоћ, која треба по правди да се укаже молителки пронасти пошто има права само у том случају ако накнади улог који није по-којник уложно. Ово је овако објаснио и суд и управа фондова на што је и министар пристао.

Панта Срећковић — Ово је боље, а оно што је одбор решио никако не ваља. Тај је Пивљаковић радио у Цари-

градње српској школи и док је било њега било је и те школе. Он се је тамо јако мучно и оставио своју удовицу и децу без игде пчега. Ја би био мишлења, да она не плати ништа а да јој се пензија повисп.

Велизар Кундовић — Пре свега треба да будемо на чисто с овим, чија је то установа удовички фонд, државна или приватна. Само кад би била државна установа, Скупштина би могла да реши, да се из те касе изда неке помоћ, али кад је то приватна установа, онда то не може да буде. Скупштина може да призна годинне службе неке човеку, али да каже пензионом фонду: „ти мораш да издаш толико и толико пензије неке“, то не може. Ако та жена има права на повишцу пензије, што јој је Скупштина призна, она нека то своје право тражи законим путем. Али свакојако ми не можемо казати приватном фонду: „ти си дужан дати толико и толико тој удовици“ С тога предлагем да се ова молба одбаци, ако има 10 посланика да ме потпомогну. (Нема).

Известилац — У решењу скупштинском од 16 Јуна 1884 г. стоји, да се Аћиму Пивљаковићу уважавају годинне службе од 1868—1874 год. то је исто решење било код нас а и Министар је на то наишао. У осталом ја примам мишлење г. Рибарца.

Председник — Пошто известилац прима мишлење г. Рибарца, онда изволте чути, како ће гласити одборски извештај.

Известилац чита: „Да удовица има платити улог.“

Милан Ђурић — И ја сам био у Скупштини 1884 год. Скупштина је, ценећи заслуге пок. Пивљаковића, које је учинио српској књизи и српској школи у Цариграду, решила: да му се те године службе уваже. Ја мислим, да они исти разлози, који су руководили ону Скупштину, треба и ову сада, те да реши: да се ова помоћ учини удовици и деци пок. Пивљаковића, те да не иду голи и боси.

Председник — Претрес је свршен. Стављам на гласање: ко је за мишлење одборско нека седи, ко је против, нека устане? (Већина седи).

Известилац чита:

Прока Симић, бив. државни шумар из Прокупља, моли за државну помоћ.

Решење: Расматрајући молбу и прилоге молиоцехе, одбор је нашао, да је молилац 21 годину и 4 месеца провео у државној служби као шумар. Даље, да је за све то време дужност своју вршио веома савесно, тачно и поуздано. Да је најзад услед старости и тешкоћа, везаних с том службом, онеспособљено за даљи рад, и услед тога отпуштен. Како његов положај није био указни, те да има права на пензију, те би молилац у дубокој својој старости остао без коре хлеба, јер у његовом положају савесним вршењем своје дужности није се могло ништа стећи. Из разлога, да се савесно вршење у овако корисном послу колико толико награди, одбор је мишлења: да се овом изнемоглом, а са савесног вршења службе сиромашном старцу да у име издржавања месечно сума од 40 динара.

Одбор се нада, да ће Скупштина усвојити његово мишлење, јер то тражи и човечност, а и потреба, да се више пажње покљони радницима ове врсте.

Одбор је био донео решење, да се молиоцу изда 80 дин. месечно, али Скупштина је вратила то решење одбору с тим, да се та сума смањи, и ми смо је свели од 80 на 40 дин.

Тома Војичић — Кад је на првом читању Скупштина ову молбу одбацила, ја не налазим оправданог разлога, да одбор овде чини неку милостињу, те да овоме човеку реши, да се издаје 40 дин. Ова је молба први пут одбачена, па ако будемо и даље ишли овим путем ја не знам докле ћемо? Немојмо молим вас, и даље ићи овим правцем, који је погрешан.

Бока Анђелковић — У колико се сећам, ова је молба из Скупштине била упућена новом одбору, који је образован почетком овога месеца. У молбу тражи се, да се решење старог одбора модификује. Ја држим, да је одбор доиста учинио оно, што му је Скупштина заповедила, а на Скупштини је сад, да то решење прими, или одбаци.

Новак Милошевић — Г. Тома можда није био у тој седници и кад није био онда не може знати, како је Скупштина решила. Онда је Скупштина казала ово: одбор је донео своје решење да му се даје 80 дин. месечно на име издржавања, а то је толико, колико му је плата била и с тога треба вратити у одбор и доиста је та молба враћена у одбор и одбор је нашао да му се издаје по 40 дин. месечно на име издржавања.

Станко Петровић — Господо, ми ако пођемо овим путем, ја не знам где ћемо да се зауставимо, јер ако свима ко год тражи помоћ, станемо исту давати, онда ми не можемо да одговоримо потребама државним, које морају да се подмирују. Сваки онај који врши државну службу, а није под указом он не може ни да рачуна на своју пензију већ треба да штеди и економише, да живи и да сачува за своју старост, а кад то не чини, онда не може да тражи од државе да му даје пензију. Ако не можемо да се курталишемо оних пензионара, који су добили пензију на основу закона и који на то имају права, онда не треба бар да дајемо, онима који немају права на то. Ја држим, ако овако радимо даћемо далеко отићи и онда ће се много њих јавити који би тражила овакву помоћ, а који су у старости. Сваки онај државни служитељ, који нема право на пензију, он треба да зна да је не може ни добити. Ја сам противан сваком оваком издавању на које се нема право по закону.

Велизар Кундовић — Који људи имају право на пензију, то је одређено законом и само они, који по закону имају право на то, они треба да је и примају. Сем тога држава у ванредним приликама може да учини милост или да им да какву награду, али и то у томе случају, ако је тај човек учинио изванредне услуге држави. Али ако је један човек био шумар или пандур и вршио је своју дужност, коју мора да врши, он онда нема право по закону на пензију, јер није учинио никакве ванредне услуге држави. С тога ја мислим, да преко те молбе треба да пређемо на дневни ред а и преко свију таквих молба и треба да их одбијемо. Ја предлагем да се ова молба одбаци, и да се преко ње пређе на дневни ред. Молим 10 посланика да ме потпомогну. (Помажу га).

Тома Војичић — Господо, кад се ова молба читала на првом читању, ја сам онда био у седници скупштинској, али о њој нисам ништа говорио и с тога не стоји оно што рече поп Новак да нисам био у седници. Свакојако добро је урадила Скупштина што је ову молбу вратила у одбор да донесе решење сходно закону, а није ни у форми законској била написана. Тако је исто рађено и са осталим молбама те врсте и преко њих је Скупштина прелазила на дневни ред. С тога предлагем да се и ова молба као неумесна одбаци. (Чује се: да се реши).

Председник — Је ли вољна Скупштина да се реши? (Јесте.)

Димитрије Машећ — Господо, ја мислим да су г. Кундовић и остали предговорници изнели доста разлога да треба ту и тим подобним молбама одбацити; јер ако би оставили одобрење по овој молби, онда ћемо ми отворити широм врата молбама такве природе да би Скупштина имала само о томе да расправља. Ја мислим да ни у ком случају не смемо дозволити, — ако хоћете да нам буџет не расте и да не тражимо накнадне кредите — да одобрамо пензије онима који немају на то право. Овамо тражимо да Министри не могу и не смеју да прекорачавају буџет а овим илемо баш томе на руку. И ја сам дакле за то да се ова молба одбаци.

Председник — Претрес је свршен. Најпре ће се гласати о предлогу г. Кундовића, који је подпомогнут и који овако гласи: да се преко ове молбе пређе на дневни ред.

Ко је за овај предлог нека седи, ко је противан, нека устане? (Већина седи.)

Објављујем да је Скупштина усвојила предлог г. Кундовића и према томе ова је молба одбачена.

Известилац чита:

Илија Радосављевић, учитељ из Зајечара моли, да му се плата по садањем закону о учитељским платама рачуна од 1 августа 1881 год.

Решење: Одбор је мњења да се молба молиоца уважи, — да му се превод из старе плате у нову рачуна од 1 августа 1881 год., што предлаже Нар. Скупштина да усвоји.

Господо, по закону који је донесен чини ми се 31 Марта 1881 год, стоји једна одредба која даје Министру овлашћење да учитељима из увиђавности може дати неку класу како ће моћи да дође до што бољег положаја и тако је уишло и у практику, али то је важило само за оне, који су дошли за учитеље после тога закона, до чим они, који су до 1880 год. добили за учитеље и били су врло добро оцењени, ти до 1881 год. нису могли да добију повишицу него тек од 1881 па на овамо. То је неправдо учињено томо дредбом, док су они други учитељи од 1881 па на овамо чим су добили за учитеље, они су одмах добили по 800 дин. годишње, док овај који је постављен 1880 год. није могао добити 800 дин. и то он тражи да се исправи, то је донета неправда и одбор је нашао да му се уважи молба.

Велизар Кундовић — Ја мислим да је Скупштина законодавна власт а не може да испитује да ли је министарско решење законито или не, кад га нема пред собом. Има ли дакле ту министарскога решења? (Нема). Па шта онда можемо да решавамо по овој ствари.

Известилац — Ја мислим да је то министарско решење, кад он овде помиње X и датум кад је то решење донето, којим га министар од тражења одбија.

Велизар Кундовић — Ја мислим да ми писмо надлежни да ту ствар решавамо, кад немамо министарскога решења. С тога мислим да одбијемо ову молбу па кад поднесе и министарско решење, онда ћемо моћи ценити да ли је то решење министарско на закону оновано или не, а овако ми не можемо никакво решење донети нити смо пак надлежни за то. С тога ја предлажем да се и преко ове молбе пређе на дневни ред. Молим 10 посланика да ме помогну. (Подпомажу га).

Стојан Станковић — Овај је молилац донета у праву. Овде је ствар у томе, али имајте на уму да је овај човек свагда оцењиван и разуме се да је и тада био оцењен, он би могао добити то што тражи. Решење одборово коректно је и треба га усвојити.

Димитрије Машић — Ја мислим да овде није питање о правди и да ли молилац има право него о законским наредбама. Према томе да ли је он испунио сва законска наредбења да до законске правде дође и да је се г. министру обратио да му призна те годишње службе, и ако јесте па му г. министар није могао или није хтео да му уважи молбу на основу закона, онда је он имао право да се жали противу тог министарског решења и тада би Скупштина могла да донесе своју одлуку. Он се овде позива само на министарско решење, али га није поднео а у министарском решењу сигурно је било побуде и разлога за што му није хтео молбу да уважи, које побуде и разлоге ми треба да чујемо. Дакле, било би некоректно и недоследно кад би ми сад као Скупштина донели ма какво решење по тој молби. Ја сам дакле за то да се прво обрати министру па онда Скупштини.

Живан Живановић — Пошто овде, као што се види, није испуњено оно, што је требало по закону, то ја мислим да треба — и ако није практиковано — ова ствар да се врати одбору, а молилац ће чути због чега је молба враћена, па ће поднети решење министарско, ако жели да му се молба реши. Дакле, ја бих био мишљења, да се молба врати у одбор и ако то није до сад практиковано, и кад он пошаље решење, онда да се о њој поново решава, а да се одбаца — није право.

Алимпие Васиљевић — Узалуд је водити разговор о овој молби. Ако је министар донео решење по његовој молби и молилац није задовољан, он нека се жали Држ. Савету, а то не треба да иде Скупштини, јер је то ствар регулисана законом.

Известилац — Да би изашли пре на крај с овом молбом, ја имам да напоменем, да је ова молба била пред министром, и онако је о њој донето решење, као што молилац каже, сад Скупштина нека ради како зна.

Председник — Објављујем да је претрес свршен. Гласање се прво о предлогу г. Кундовића, који је поднео: Његов предлог гласи: да се преко молбе Илије Радосављевића пређе на дневни ред. Ко је за предлог г. Кундовића нека изволи седети; ко је против, нека устане? (Чује се: већина устала, — већина седи). Пошто је гласање сумњиво, гласање се поменце. Ко је за предлог г. Кундовића, гласаће: да, а ко је против предлога, гласаће: против.

Секретар прозива:

Аврам Бељић, за; Алекса Рагарац, против; Алимпие Васиљевић, за; Анта Радосављевић, против; Анта Раичић, против; Арса Проконијевић, против; Арса Ирић, за; Богосав Пековић, против; Вожа Куватровић, за; Васа Манојловић, за; Велизар Кундовић, за; Витомир Младеновић, против; Виба Радовановић, против; Влајко Тадић, против; Војин Ђирковић, за; Вуча Николић, против; Димитрије Машић, за; Ђока Анђелковић, против; Ђурђе Ђоворић, за; Живко Малонарац, против; Живан Живановић, против; Јован Авакумовић, за; Јован Милић, за; Јован С. Јовановић, против; Јоксим Павловић, против; Коста Влајић, против; Коста Јуринић, за; Лаза Миловановић, против; Лазар Милосављевић, против; Љуба Јоксимовић, за; Максим Сретеновић, против; Мика Спасојевић, против; Милан Глигоријевић, против; Милан Ђурић, против; Милвој Јосимовић, за; Милојко Лешјанин, за; Милош Обрковић, против; Милош Богдановић, против; Милош Миљковић, против; Мих. Веселиновић, против; Михаило Поповић, против; Михаило Ристић, против; Младен Аксентијевић, за; Младен Живковић, против; Никола Прогић, против; Никола Ристић, за; Новак Милошевић, против; Павле Раичковић, против; Павле Станковић, за; Панта Срећковић, за; Пера Велимирџић, не гласа; Радисав Митровић, за; Савко Ђусић, за; Среген Гогоић, за; Станко Петровић, за; Станојло Вукчевић, против; Станча Виденовић, за; Стеван Ристић, за; Стојан Станковић, против; Стојан Рибарац, за; Сава Величковић, за; Таса Николајевић, за; Таса Ђикић, за; Тодор Туцаковић, не гласа; Тодор Радовановић, против; Тома Јовановић, за; Трифун Милојевић, против; Урош Вукићевић, за; Филип Милојевић, за; Павле Вуковић, против; Димитрије Катић, против.

Председник — Изволте чути резултат гласања. Гласало је свега 70 посланика; од њих за предлог г. Кундовића гласали су 31; против 39; а двојица нису гласали; према томе објављујем, да је Скупштина одбацила предлог г. Кундовића. Стављам на гласање мишљење одбора. Ко је за то, да се усвоји, нека седи; ко је против, нека устане? (Већина седи). Већина је седела; према томе објављујем да је Скупштина усвојила мишљење одбора.

На реду је одговор г. министра грађевина на питања и интерпелације, које су на њега упућене. (Чује се: да после подне продужимо седницу). После подне не можемо држати седницу због тога, што министри имају седницу.

Министар грађевина П. Велимировић — Народни посланици г. Живан Живановић и г. Стојан Рибарац управили су на мене једно питање, које се састоји у томе: „да ли сам ја вољан да порадим код суседних железничких управа, да заједнички железнички обрачунашки биро са седиштем буде у Нишу, а да не буде у Београду, као што је то већ решено.“

Одмах могу рећи, да су покушаји у том смислу чинени, и сво како је та ствар текла: Још пре три године, кад су отпочели преговори за директне тарифе, наши изасланици још у првој конференцији учинили су предлог, да се за директни саобраћај установи нарочити обрачунашки биро. Овај предлог у начелу је примљен, и на четвртој конференцији, у Будим-Пешти, било је решено, да тај обрачунашки биро буде са седиштем у Београду.

Кад се тако главни циљ постигао, на доцнијим конференцијама наши изасланици покушавали су и радили на томе, да би се усвојило, да седиште обрачунашког биро-а буде у Нишу. Они су том приликом употребили исти разлог, који су изнели и господа питачи у питању, на мене управљеном, а то је што је Ниш железничка раскрсница за Солун и Ца-

109 САСТАНАК

29 марта 1891 год. у Београду

ПРЕДСЕДАВАО ПРЕДСЕДНИК

Димитрије Катић

СЕКРЕТАР

Љуб. П. Ђирић.

Почетак у 8¹/₄ часова пре подне.

Присутна су г. г. министри: грађевина, просвете и цркв. послова, и правде.

Председник — Отварам 109 састанак. Изволте чути протокоа 108 састанка.

Секретар Витомир Младеновић прочита протокоа 108 састанка.

Алимције Васиљевић — Ја сам говорио против одборског предлога, да се држава упушта у банкарске послове и да чини позајмице, а то се у протокоду не спомиње. (Секретар прима да учини исправку).

Велизар Кундовић — У колико се опомињем, ја сам јуче говорио против тога што нису штампани пројекти закона о накнадним кредитима и г. председник Катић одговорио је мени а не Машићу.

Секретар — Г. председник одговорио је вама и г. Машићу и ја сам тако у протокоду написао.

Председник — Прима ли Скупштина прочитани протокол? (Прима).

Изволте чути једну молбу упућену Скупштини.

Секретар Љуба П. Ђирић чита:

Јанко Јовановић, ликерџија из Београда, жали се против општинског суда, што га је осудио на новчану казну због точења пива.

Председник — Упућује се одбору за молбе и жалбе.

Изволте чути једно питање на г. министра финансије и г. министра просвете.

Секретар чита:

Питање

НА

г. г. министра финансије и министра просвете и црквених послова.

У «Просветном Гласнику» за месец декембар 1889 год. стр. 564 пише ово:

Састанак 421.

11 ОКТОБРА 1889 год. у БЕОГРАДУ.

V.

„Прочитано је писмо г. министра просвете и црквених послова, од 11 ов. мес. ПБр. 16.412, којим се позива савет да врати акта по кривци г. Симе Јеротића, учитеља јелашничке школе, који се налази пред саветом на оцени, пошто је г. Јеротић дао оставку на учитељску службу, те је услед тога престала потреба ради које су акта упућена просветном савету.

Поводом овога писма г. министра просвете, известиоци, којима је савет био упућен на оцену акта по кривци овога учитеља изјавили су, да су они поодавно прегледали сва акта и да су такви били и реферовањем о овоме предмету, због чега је до сада више пута и био стављен на дневни ред, али се због пречих послова у савету није доспело, да се реферује по кривци овога учитеља. Известиоци изјављују, да су они проучивши акте, по кривци г. Јеротића, нашли да је он крив за оно што се општује, и да га према овоме не би требало држати у учитељској служби као наставника и васпитача.

(НАСТАВИТЕ СЕ)

риград. Осим тога ваши посланици, да би поткрепили свој захтев, напомену ли су, како би се могао ставити на расположење у Нишу бесплатан стан за канцеларије тога биро-а. Ту се мислило на ново окр. здање, у коме би се могло одвојити неколико соба и уступити за канцеларије тога биро-а. Но друге заинтересоване стране нису могле пристати на то, и нису могле одустати од тога, да седиште биро-а буде у Београду, нарочито с тога, што је Београд подеснији за живљење њихових чиновника него Ниш; и друго, што је Београд много подеснији за васпитање деце њихових чиновника, јер као што знате у Београду има црква и школа разних вероисповедни, чега у Нишу нема. Дакле из тих разлога нису могле пристати друге заинтересоване стране да се седиште обрачуноског биро-а премести у Ниш.

Сад ја мислим, да не би било умесно наново покретати то питање, једно с тога, што у напред можемо знати, да не би успели; а друго, кад би покренули то питање на ново време би се на неизвесно а можда и дуго време одложило ступање у живот тога биро-а; јер његово ступање у живот има да буде на три месеца после ступања у живот директних тарифа железничких, а оне ће почети да важе од 1 Маја ове године; дакле биро, кроз три месеца, најдаље до краја Августа, има да почне да ради у Београду.

С тога ја мислим, да сад не треба покретати то питање о премештају биро-а у Ниш.

Живан Живановић — Господо, кад смо поставили то питање, ми смо и сами знали, да се не може та ствар једнострано решити само по вољи нашој, пошто имамо посла са страним друштвима, која имају право самоопредељења. Ја свакојако признајем да служи на част оним органима, који су успели и толико, да једну, тако велику канцеларију наместе у нашу земљу. Кад смо споменули Ниш, ми смо мислили, да ће Ниш за радњу друштва погоднији да буде, за то што је Ниш једно унакрсно место, где се железничке пруге укрштају. Но кад г. министар наглашује, да је то питање било на дневном реду, и кад су се они при свем том што им је стављено на расположење ново окружио нишко здање за канцеларију, изјаснили, да не могу пристати да седиште обрачуноског биро-а буде у Нишу; и ако бих ја желео да се то питање по други пут покреће — ипак стављајући на терације ону последицу, да би дошла у питање и сеоба и утврђен долазак те канцеларије у нашу земљу у опште, ја не тражим, да се то други пут питање покреће сад; али свакојако онда се враћам на друго једно питање; то је: да би корисно било, да се бар дирекција железничка премести у Ниш.

Ја сам задовољен са одговором г. министра.

Стојан Рибарац — И мени не остаје ништа друго, него да изјавим да сам задовољан са одговором и објашњењем г. министра, а нарочито због оне тачке, што г. министар вели, да не мисли, да је потребно да се сад покреће питање о намештају и верујем да г. министар неће пропустити згодан момент, да покрене то питање, кад мисли да ће моћи успети, да се премештај обрачуноског биро-а у Ниш може извршити.

Председник — Пошт. су господа, која су управили питање на г. министра, задовољна са одговором г. министра, онда би могли прећи на даљи дневни ред, али као што видимо, мало је посланика остало, и с тога морам седницу да закључим.

Даншњу седницу закључујем а заказујем другу за сутра у 8 часова пре подне.

На дневном реду биће одговори министара на интерпелације и питања посланика; избор одбора, који има да прегледа скупштинске рачуне и извештај одбора за молбе и жалбе о решеним молбама и жалбама.

Седница је трајала до 1¹/₄ по подне.